

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Однією з вагомих ознак кожної країни є фінансова система та здатність держави проводити соціально-економічну політику, спрямовану на задоволення потреб та інтересів суспільства. Глобальні зміни, спричинені повномасштабним вторгненням держави-агресора, вразили економіку України та змусили її змінювати фінансову систему. Але, попри зупинку роботи багатьох бізнесів, знищення підприємств, блокаду морських портів та проблеми з податковими та митними надходженнями, повної зупинки української економіки не

відбулося. Бізнеси працюють там, де можуть, економіка пристосовується до умов війни, а курс долару не злетів до небес. Що важливіше, держава продовжує фінансувати не тільки армію, а й виплачувати пенсії та зарплати, обслуговувати державні та місцеві борги. Фінансова система України доволі швидко, як це могло бути можливим, адаптувалась до військових умов, адже витримала найбільший удар за період незалежності. Цього вдалося досягти завдяки злагодженій роботі уряду, зокрема, Міністерству фінансів України, Національному банку України, податковій та митній службі України, яким вдалося працювати як єдиний механізм і налагодити основні фінансові процеси в умовах війни. Так, незважаючи на війну в Україні банки продовжують працювати, ліквідність банківської системи висока, безготівкові розрахунки працюють, готівковий обіг забезпечений по всіх регіонах, де не йдуть активні бойові дії, виплачуються соціальні виплати найбільш вразливим верствам населення, фінансуються потреби Збройних Сил України. Ведеться активна та постійна робота по отриманню екстреної допомоги від МВФ та інших міжнародних фінансових інстанцій. Усе це свідчить про вдалу, наскільки це можна було зробити, та швидко адаптацію фінансової системи України до умов воєнного стану. Безсумнівно помітні й негативні зміни, фінансова система України характеризується наявністю багатьох проблем, а саме: політичною нестабільністю, гальмуванням економічних, фінансово-кредитних, правових та суспільних реформ. Але, важливо, що в Україні вдалося втримати економіку й вона повністю не знищена, а продовжує функціонування, виконує зобов'язання. Зауважимо, що ключова роль у забезпеченні ефективного функціонування фінансової системи належить державному бюджету, який виступає фактично координуючим центром, що в умовах ринкової економіки надає необхідну допомогу у формі бюджетних дотацій, субвенцій, субсидій, кредитів, гарантій та інше. Бюджетна сфера переорієнтувалась на воєнні цілі, що передбачала здійснення найнеобхідніших соціальних видатків, спрямованих на підтримку життєдіяльності населення.

З метою забезпечення захисту населення від різкого підвищення цін на найбільш необхідні засоби податкові органи отримали повноваження щодо здійснення контролю та регулювання ціноутворення на період воєнного стану. У період дії воєнного стану, незважаючи на значне ускладнення ситуації в бюджетній сфері, Україна продовжує виконувати свої боргові зобов'язання. Для цього створено Фонд обслуговування та погашення державного боргу. Відповідно Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших

законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків в період воєнного, надзвичайного стану» передбачено звільнення від оподаткування митними платежами операцій із ввезення товарів, кінцевими отримувачами яких є правоохоронні органи, Міністерство оборони України, Збройні Сили України та інші підрозділи, які стримують збройну агресію.

Отже, фінансова система України в умовах війни зіткнулася з найбільшими труднощами, які призвели до суттєвих втрат. Водночас фінансова система адаптувалася до воєнного стану та продовжила розвиток економіки. Подальше реформування фінансової системи в умовах війни має враховувати: ефективне управління фіскальними ризиками; розвиток державного внутрішнього фінансового контролю; підвищення ефективності розподілу та використання бюджетних коштів за рахунок впровадження середньострокового бюджетного планування; удосконалення міжбюджетних відносин; побудову ефективної і справедливої податкової та митної системи, що сприяють економічному розвитку та відповідають стандартам Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Доронцева Є. Державне регулювання під час війни: як НБУ адаптував фінансову систему України до нових умов впродовж ста днів воєнного стану. URL: <https://voxukraine.org/derzhavne-regulyuvannya-pid-chas-vijny-yak-nbu-adaptuvav-finansovu-systemu-ukrayiny-do-novyh-umov-vprodovzh-sta-dniv-voyennogo-stanu/>.
2. Маршук Л. М., Мовчан Д. О., Покойовий О. О. Особливості фінансової системи в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1228>.